

УДК 330.341.1.334

JEL 031. 032.P27

[https://doi.org/10.33296/2707-0654-20\(40\)-05](https://doi.org/10.33296/2707-0654-20(40)-05)

БОЛЬШАЯ ОКСАНА

кандидат економічних наук, доцент, доцент
кафедри педагогічної майстерності та
менеджменту імені

І. А. Зязюна

Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка, м. Полтава,
Україна

ORCID.ORG/0000-0003-0543-5196

КОНОНЕЦ НАТАЛІЯ

доктор педагогічних наук, професор кафедри
педагогічної майстерності та менеджменту
імені

І. А. Зязюна,

Полтавський національний педагогічний
університет імені В. Г. Короленка, м. Полтава,
Україна

ORCID: 0000-0002-4384-1198

БАБЕНКО ІРИНА

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри
педагогічної майстерності та менеджменту
імені

І. А. Зязюна, Полтавський національний
педагогічний університет
імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна
orcid.org/0000-0001-6481-014X

ІЩЕНКО ІННА

кандидат економічних наук, асистент кафедри
педагогічної майстерності та менеджменту
імені

І. А. Зязюна, Полтавський національний
педагогічний університет
імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна
ORCID.ORG/0000-0001-9602-3554

**ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В
УКРАЇНІ**

Анотація. У статті досліджується інноваційна діяльність суб'єктів

господарювання в Україні як пріоритетного напрямку забезпечення економічного зростання, підвищення конкурентоспроможності та адаптації до викликів глобального ринку. Проаналізовано динаміку розвитку інноваційної активності підприємств економіки України, визначено рівень інноваційного оновлення виробництва та характер впроваджуваних технологічних і організаційних нововведень. Суб'єкти господарювання потребують вирішення певних проблем пов'язаних з обмеженістю фінансових ресурсів, стимулюючої державної політики, недостатнього розвитку інфраструктури підтримки інновацій та співпраці між бізнесом і наукою. Важливий вплив для розвитку інноваційної діяльності суб'єктів господарювання має рівень цифровізації, інтеграції до міжнародних інноваційних мереж та розвитку кластерних об'єднань на підвищення інноваційного потенціалу підприємств. Акцентовано на необхідності формування ефективної системи трансферу технологій та комерціалізації результатів науково-дослідних робіт.

Інновація розглядається не лише як результат науково-технічної діяльності, але і як процес та комплексне явище, що охоплює всі етапи створення та впровадження новацій. У ході дослідження проаналізовано статистичні дані Державної служби статистики України за періоди 2018–2020 та 2020–2022 років. Встановлено, що частка інноваційно активних підприємств в Україні зросла на 13,4%, попри загальне зменшення кількості підприємств. При цьому спостерігається зниження кількості підприємств, що впроваджують нові або вдосконалені продукти, що свідчить про підвищену ринкову обережність. Разом з тим, зафіксовано зростання кількості маркетингових та процесних інновацій. Це свідчить про зосередженість суб'єктів господарювання на оптимізації внутрішніх процесів і пошук нових шляхів до зміцнення ринкових позицій.

Активізація інноваційної діяльності потребує цілісного підходу, що передбачає узгоджені дії держави, бізнесу, науково-освітніх установ та громадянського суспільства. Визначено перспективні напрями вдосконалення державної політики у сфері інновацій, зокрема через розвиток національної інноваційної екосистеми, стимулювання інвестицій у високотехнологічні сектори та вдосконалення законодавчого регулювання. Встановлено, що інноваційна діяльність повинна бути інтегрованою складовою стратегій сталого розвитку підприємств та орієнтуватися на досягнення довгострокових результатів. Підкреслено важливість розвитку людського капіталу, зокрема шляхом підтримки освіти, науки, підвищення кваліфікації кадрів та розвитку підприємницьких навичок. У статті запропоновано комплекс науково обґрунтованих рекомендацій щодо підвищення ефективності інноваційної діяльності суб'єктів господарювання з урахуванням сучасних викликів та можливостей. Представлені результати можуть бути використані для формування стратегічних напрямів інноваційного розвитку як на рівні окремих підприємств, так і в масштабах державної економічної політики. Матеріали дослідження мають практичне значення для керівників підприємств,

економістів, інноваційних менеджерів, а також для представників органів державної влади, зацікавлених у побудові інноваційної економіки.

Ключові слова: інноваційна діяльність, суб'єкти господарювання, інновації, економічний розвиток, інноваційна політика, інноваційна інфраструктура.

Вступ. Інноваційна діяльність суб'єктів господарювання в Україні є важливим інструментом підвищення їхньої конкурентоспроможності, стійкості до зовнішніх викликів та забезпечення довгострокового економічного розвитку. В умовах глобалізації та технологічного прогресу саме здатність до створення, впровадження й поширення нових ідей визначає успішність функціонування підприємств. Інновації стають рушійною силою структурних змін у національній економіці, сприяючи модернізації виробництва та підвищенню продуктивності. В Україні інноваційна діяльність набула особливої актуальності у зв'язку з необхідністю адаптації до умов воєнного стану, посилення економічної безпеки та потреби в післякризовому відновленні. Цю тему досліджували такі вчені як Пономаренко В., Малярець Л., Внукова Н. [6], Самодай В., Машина Ю., Колесник Н. [7], Чаплінський В. [9], Пермінова С. [5], Власюк Н. [1], Михайлик О., Бірак Є. [4], Гріщенко А. [2], Сімків Л. [8].

Сучасні реалії вимагають від бізнесу швидкого реагування на зміни зовнішнього середовища, що стимулює пошук нестандартних рішень та технологічних проривів. У таких умовах підприємства, які активно впроваджують інновації, здобувають стратегічні переваги, зокрема зменшення витрат, підвищення якості продукції, розширення ринків збуту. Проте, попри потенціал розвитку, рівень інноваційної активності вітчизняних суб'єктів господарювання залишається недостатнім. Значна частина підприємств зосереджується на незначних удосконаленнях існуючих продуктів замість розробки радикально нових технологій. Особливо слабо інноваційна діяльність розвивається у малому та середньому бізнесі, який часто не має ресурсів для довгострокових інвестицій. Проте саме ці підприємства мають великий

потенціал до гнучкої адаптації та локальних інноваційних проривів. Сприяння їхній активності має стати пріоритетом на державному рівні. Крім того, важливо розвивати науково-виробничу кооперацію, активізувати співпрацю між бізнесом і науковими установами.

Інноваційний розвиток потребує створення сприятливого інституційного середовища, зокрема вдосконалення законодавчої бази, запровадження ефективних механізмів стимулювання інвесторів і реформування податкової системи. Особливої уваги заслуговує розвиток венчурного фінансування, яке є важливим джерелом підтримки технологічних стартапів. Додатковим чинником успішної інноваційної діяльності є цифровізація бізнес-процесів, що сприяє підвищенню ефективності управління та відкриває нові можливості для інтеграції у світові економічні процеси. Успішне впровадження інноваційних стратегій передбачає наявність інноваційної культури, яка формується через освіту, менторство, розвиток підприємницьких навичок.

В умовах сучасних геополітичних викликів особливого значення набувають інновації у сфері оборонної промисловості, енергетики, медицини та аграрного сектору. Підприємства, що орієнтуються на розробку критично важливих технологій є важливими у зміцненні економічного потенціалу країни. Розвиток інновацій також сприяє підвищенню рівня технологічної незалежності України, що є вкрай важливим для національної безпеки.

Актуальність теми інноваційної діяльності суб'єктів господарювання в Україні зумовлена не лише потребами сьогодення, а й викликами майбутнього, які вимагають нових підходів до організації бізнесу, управління ресурсами та взаємодії з ринками. Тільки за умови активного розвитку інноваційного потенціалу підприємства зможуть забезпечити довгострокову стабільність, конкурентоспроможність і ефективну інтеграцію у світову економіку. Тож підтримка інновацій має стати системним і пріоритетним напрямом державного управління. На цьому етапі критично важливо не лише долати існуючі

перешкоди, а й формувати середовище, де інновації стають нормою, а не винятком. Лише за таких умов вітчизняне підприємництво зможе стати повноцінним учасником глобального інноваційного простору.

Мета статті. Метою статті є дослідження особливостей інноваційної діяльності суб'єктів господарювання в Україні та визначення чинників, що впливають на її ефективність.

Виклад основного матеріалу. Поняття інновації як економічної категорії є надзвичайно багатограним і не має єдиного тлумачення, що підтверджується значною кількістю різних визначень у науковій літературі. У загальному підході, трактування інновації поділяються відповідно до того, на чому зосереджується дослідник: одні бачать її як динамічний процес, інші – як результат діяльності, або ж як складне, інтегративне явище. У межах міжнародних економічних відносин, з урахуванням специфіки походження та джерел інновацій, доцільно запропонувати таку типологізацію:

- інноваційні продукти або технології, що з'являються завдяки фінансуванню з боку іноземних інвесторів;
- інновації, результатом яких є спільна робота міжнародних команд, що включають фахівців з різних країн;
- інновації, які постають унаслідок міжнародного обміну технологіями, знаннями чи ноу-хау (технологічного трансферу);
- інноваційна діяльність, що базується на використанні іноземної технічної та матеріальної інфраструктури – зокрема імпортованих ресурсів, лабораторного устаткування, приладів, або ж здійснюється у країнах, які володіють відповідними виробничими можливостями та ресурсами [7].

Суттєвою особливістю інноваційної діяльності є створення нового продукту або удосконалення існуючого шляхом застосування результатів наукових досліджень або впровадження передових технологій та сучасних виробничих підходів. У цьому контексті інноваційну діяльність доцільно

розглядати як сукупність дій, спрямованих на трансформацію інтелектуальних здобутків у практичні рішення, що дозволяють створювати новітні продукти, технологічні процеси, форми організації праці, системи управління та виробничі структури.

Для забезпечення сталого розвитку та ефективного функціонування українські підприємства мають активніше включатися в інноваційний процес. Підвищення результативності в цій сфері передбачає адаптацію до умов сучасної інноваційної економіки, а також впровадження новітніх управлінських підходів і технологічних рішень, що сприяють зростанню конкурентоспроможності на внутрішньому та зовнішньому ринках [9].

Фінансове забезпечення інноваційної діяльності здійснюється за рахунок різних джерел, серед яких можна виділити такі: кошти, виділені з Державного та місцевих бюджетів України; фінансові ресурси державних і муніципальних установ, що спеціалізуються на кредитуванні; власні або позичені кошти підприємств, які реалізують інноваційні проєкти; інвестиції фізичних та юридичних осіб, як вітчизняних, так і іноземних; а також інші джерела фінансування, що не суперечать чинному законодавству. У міжнародній практиці саме держава відіграє ключову роль у підтримці інноваційного розвитку – вона виступає головним інвестором і рушієм, стимулюючи інноваційну активність через систему дотацій, податкових пільг та тимчасових звільнень від податків (так звані «податкові канікули») [9].

За даними Державної служби статистики кількість інноваційно активних підприємств за видами економічної діяльності (Табл. 1). У 2020-2022 роках порівняно з 2018–2020 роками відзначається суттєва трансформація інноваційної активності підприємств в Україні. Попри загальне скорочення кількості підприємств на 8,24 % (з 26 904 до 24 688 одиниць), спостерігається позитивна динаміка зростання кількості інноваційно активних суб'єктів господарювання – на 13,4 % (з 2 283 до 2 589 одиниць).

Кількість інноваційно активних підприємств за видами економічної діяльності

Показник	2018-2020	2020-2022	Динаміка (±)
Кількість підприємств, усього	26904	24688	-2216
Кількість інноваційно активних підприємств	2283	2589	+306
у % до загальної кількості підприємств	8.5%	10.5%	+2.0 п.п.
Впроваджували нову або значно вдосконалену продукцію (товари, послуги)	1402	1168	-234
у % до загальної кількості підприємств	5.2%	4.7%	-0.5 п.п.
у % до загальної кількості іннов. активних підприємств	61.4%	45.1%	-16.3 п.п.
— з них: нові для ринку (товари)	342	407	+65
— з них: нові лише для підприємства (товари)	991	727	-264
— з них: нові для ринку (послуги)	137	284	+147
— нові для підприємства (послуги)	317	299	-18
Впроваджували інноваційні процеси (усього)	1848	1881	+33
у % до загальної кількості підприємств	6.9%	7.6%	+0.7 п.п.
— з них: методи виробництва/надання послуг	1315	1367	+52
— методи логістики, доставки, дистрибуція	360	321	-39
— методи комунікацій/обробки інформації	768	788	+20
— методи обліку або адміністративного управління	566	522	-44
— методи ділової практики з організації процедур або зовнішніх зв'язків	446	405	-41
— методи організації трудової відповідальності, прийняття рішень або управління людськими ресурсами	412	433	+21
— маркетингові методи просування, пакування, ціноутворення, розміщення продукції або післяпродажного обслуговування	732	874	+142

Джерело: Державна служба статистики України [3].

Така тенденція свідчить про посилення значущості інновацій як важливого чинника адаптації та підвищення конкурентоспроможності в умовах економічної нестабільності.

Водночас у структурі інноваційної активності кількість підприємств, що впроваджували нові або суттєво вдосконалені продукти (товари чи послуги), зменшилася на 16,69 % (з 1 402 до 1 168 одиниць). Це може свідчити про певну обережність суб'єктів ринку щодо розробки та комерціалізації нової продукції на тлі підвищених ризиків. Проте в межах цієї категорії відбулося зростання

кількості інновацій, нових саме для ринку, на якому функціонує підприємство (на 19,0 %, з 342 до 407 одиниць), при одночасному зниженні кількості інновацій, нових лише для самого підприємства, на 26,64 % (з 991 до 727 одиниць). Такий розподіл свідчить про зміщення фокусу підприємств із внутрішньої адаптації на створення унікальних конкурентних переваг, релевантних для зовнішнього ринку.

Позитивним також є той факт, що кількість підприємств, які здійснювали процесні інновації, зросла на 1,79 % (з 1 848 до 1 881 одиниць), що вказує на сталий інтерес до підвищення ефективності внутрішніх бізнес-процесів. Особливої уваги заслуговують функціональні напрями інноваційної активності. Зокрема, кількість підприємств, що впроваджували маркетингові інновації, зросла на 19,40 % (з 732 до 874 одиниць), що демонструє зростання уваги до вдосконалення способів просування, пакування, ціноутворення та обслуговування продукції. Водночас кількість логістичних інновацій зменшилася на 10,83 % (з 360 до 321 одиниці), що може бути зумовлено як ускладненням логістичних ланцюгів через зовнішні обставини, так і оптимізацією вже існуючих інфраструктур.

Загалом виявлені зміни свідчать про поступове нарощування інноваційного потенціалу підприємств в умовах зовнішніх викликів. Зростання кількості інноваційно активних підприємств на фоні загального скорочення ринку є свідченням адаптивності та стратегічної орієнтації бізнесу на інноваційний розвиток.

Протягом останніх двох років повномасштабної війни Україна зазнала колосальних економічних втрат. Постраждала не лише інфраструктура – значні збитки понесли і національні підприємства, третина з яких повністю припинила діяльність. Ті, що залишились, змушені обмежувати інноваційні інвестиції через брак фінансів. Водночас, підприємства, орієнтовані на експорт, демонструють більшу стійкість і продовжують вкладати кошти в розвиток, навіть в умовах

кризи. Це підкреслює необхідність системного стимулювання інновацій на державному рівні – через галузеві програми, податкові пільги та нормативні зміни, які є критично важливими для відновлення економіки та зміцнення обороноздатності країни.

Незважаючи на високий рівень ризику, який стримує банківське кредитування бізнесу, держава продовжує підтримувати інноваційно-інвестиційну активність. Зокрема, в рамках програми «Доступні кредити 5-7-9%» підприємствам компенсують частину відсоткових ставок і надають державні гарантії. Хоча у 2023 році через брак коштів на інвестиційні цілі було спрямовано лише 10,9 млрд грн, у березні було ухвалено постанову Кабміну, яка передбачає зміни до механізмів державної фінансової підтримки бізнесу. Завдяки співпраці з Німецькою кредитною установою для відбудови (KfW), з якою підписано грантову угоду на 50 млн євро, ці кошти будуть спрямовані на розвиток малого та середнього бізнесу – ключового драйвера інноваційної економіки, здатного швидко адаптуватися та впроваджувати нові технології й продукти [5].

Інноваційна діяльність є багаторівневою системою, що включає послідовні етапи, стадії та різні форми робіт, і має складну внутрішню структуру. Щоб господарські нововведення були ефективними, вони повинні відповідати певним критеріям: обов'язкове втілення ідей або інновацій у нові або вдосконалені технологічні чи організаційні продукти й послуги, їх виведення на ринок для подальшого використання та реалізація на комерційній основі.

Основними напрямками розвитку ефективності інноваційної діяльності суб'єктів господарювання з урахуванням сучасних викликів та можливостей є:

– впровадження механізмів державної підтримки інновацій (запровадження інструментів фінансового стимулювання для підприємств, які вкладають ресурси у наукові дослідження та технологічні розробки, зокрема через податкові заохочення та часткову компенсацію витрат на реалізацію

інновацій за рахунок бюджетних програм);

– удосконалення інноваційної інфраструктури на національному рівні (модернізація діяльності технопарків, інкубаторів бізнесу, технологічних кластерів і центрів комерціалізації наукових результатів та забезпечення їх ефективною взаємодією з академічним та підприємницьким середовищем, а також органами влади);

– сприяння розвитку інноваційних малих та середніх підприємств (використання спеціалізованої програми їхньої підтримки через надання додаткового фінансування, доступ до пільгових кредитів та допомогу у виході на зовнішні ринки);

– залучення до світових інноваційних процесів (заохочення суб'єктів господарювання до участі у міжнародних проєктах з науково-технічного співробітництва та участі у спільних дослідницько-конструкторських ініціативах із зарубіжними партнерами);

– інтеграція цифрових технологій в управління інноваціями (цифрові рішення для адміністрування інноваційної діяльності, включаючи засоби моніторингу, аналізу ефективності та обміну результатами);

– покращення кадрового потенціалу інноваційного розвитку (посилення зв'язків між освітою, наукою та виробництвом, розвиток професійної підготовки у сфері інноваційного менеджменту);

– диверсифікація джерел фінансового забезпечення інновацій (стимулювання інвестицій з боку венчурних фондів, розвиток краудфандингових платформ);

– формування сприятливого інституційного клімату (створення стабільного та прозорого правового середовища, що сприяє розвитку інновацій, захисту інтелектуальної власності та мінімізації бюрократичних перешкод для підприємств);

– популяризація інноваційного мислення у бізнесі (стимулюванні

творчого підходу до вирішення проблем, заохочення ризику та постійного пошуку нових можливостей для покращення продуктів, процесів та стратегій).

Основна мета впровадження нововведень полягає у створенні інноваційних рішень, які матеріалізуються у продуктах із високим рівнем конкурентоспроможності. Поряд з головною функцією необхідно враховувати і додаткові завдання інноваційної діяльності суб'єкта господарювання. До них належать розробка та реалізація соціальних проєктів, що відповідають сучасним суспільним викликам, активне впровадження екологічних ініціатив, спрямованих на зменшення негативного впливу на довкілля, а також оновлення й удосконалення технічної та виробничої інфраструктури підприємства [1].

У сучасних умовах особливого значення набуває трансформація стратегій інноваційного розвитку суб'єктів господарювання та необхідність формування ефективних підходів до залучення інвестицій. Суб'єкти господарювання в Україні мають демонструвати потенційним інвесторам перспективність своїх інноваційних проєктів, які можуть стати прибутковими та затребуваними у післявоєнний період. Ще одним пріоритетним завданням є орієнтація на нові ринки збуту для підтримки виробництва та прибутків [4].

Інноваційна активність підприємства є складним і багатоетапним процесом, що охоплює створення, впровадження та поширення нових рішень, спрямованих на забезпечення ринкової переваги й підвищення рентабельності як на національному, так і на міжнародному рівні. Ефективність економічного розвитку держави в довгостроковій перспективі значною мірою залежить від її спроможності інтегрувати новітні технологічні досягнення та стимулювати інноваційний потенціал. Сучасні дослідження засвідчують, що в Україні інноваційна сфера розвивається повільно, що зумовлено низкою об'єктивних та суб'єктивних бар'єрів. Це, своєю чергою, підкреслює критичну важливість стабільного і цілеспрямованого розвитку національного інноваційного підприємництва [2].

Інноваційна діяльність становить один із фундаментальних чинників забезпечення сталого економічного зростання, оскільки сприяє генеруванню нових робочих місць, підвищенню продуктивності праці та зростанню фіскальних надходжень. В умовах динамічного та конкурентного ринкового середовища підприємства змушені систематично оновлювати продукцію, удосконалювати технологічні процеси та впроваджувати новітні рішення. Інновації виступають стратегічним ресурсом формування та збереження конкурентних переваг.

Інноваційна діяльність характеризується високим рівнем ризиків, значною капіталомісткістю та тривалим періодом окупності, що зумовлює обережність багатьох суб'єктів господарювання у прийнятті рішень щодо її реалізації. Незважаючи на потенційно високі економічні вигоди, інноваційні процеси залишаються складними для впровадження через невизначеність результатів та необхідність суттєвих ресурсних вкладень.

Управління інноваційною діяльністю є складним, інтегрованим процесом, що передбачає системний підхід, стратегічне планування та тісну взаємодію між функціональними підсистемами підприємства. Ефективна організація інноваційного менеджменту забезпечує не лише підвищення адаптивності підприємства до змін у зовнішньому середовищі, а й зміцнення його конкурентоспроможності у довгостроковій перспективі [8].

Висновки. Інноваційна діяльність є важливим чинником економічного зростання України, оскільки вона сприяє збільшенню конкурентоспроможності підприємств та їх адаптації до швидких змін технологічного середовища. Для підвищення ефективності інноваційного процесу необхідно враховувати глобальну економічну ситуацію та застосовувати сучасні стратегії фінансування та управління. Одним із основних елементів є державна підтримка через систему податкових пільг, субсидій та спеціалізованих програм для компаній, які активно займаються інноваціями. Для забезпечення стійкого розвитку інновацій слід

удосконалювати національну інноваційну інфраструктуру, створюючи умови для тісної співпраці науки, бізнесу та органів влади. Важливо підтримувати малі та середні підприємства, оскільки вони є основними рушіями інновацій. Інтеграція України у міжнародні інноваційні мережі надає можливість залучати інвестиції та ділитися досвідом із іншими країнами. Важливо впроваджувати сучасні цифрові інструменти для управління інноваційними проєктами, що дозволить покращити їх моніторинг і оцінку ефективності. Підвищення кваліфікації кадрів у сфері інноваційних технологій і забезпечення їх зростання є одним із основних завдань для успішної реалізації інноваційної стратегії. Для досягнення значних результатів у цій сфері важливою є не тільки державна підтримка, але й активна участь самих підприємств у процесі інноваційного розвитку. **Подальші дослідження прогнозуємо у таких напрямках:** удосконалення механізмів фінансування інноваційної діяльності, розробка ефективних стратегій інтеграції національних підприємств у глобальні інноваційні ланцюги, а також аналіз впливу цифрових технологій на управління інноваційними процесами в різних галузях економіки.

Список використаних джерел:

1. Власюк Н. Організація інноваційної діяльності підприємств в умовах воєнного стану. URL : <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/1684> (дата звернення 02.04.2025 р.).
2. Гріщенко А. Суть і основні поняття інноваційного розвитку підприємства: теоретичний аспект. URL : <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/download/4792/4834/10966> (дата звернення 02.04.2025 р.).
3. Кількість інноваційно активних підприємств за видами економічної діяльності. Державна служба статистики України. URL : <https://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення 02.04.2025 р.).
4. Михайлик О., Бірак Є. Інвестиційно-інноваційна діяльність підприємств в умовах воєнного стану. Економіка та суспільство, (58). 2023. URL : <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-86> (дата звернення 02.04.2025 р.).
5. Пермінова С. Інноваційна діяльність в Україні в період воєнної агресії: тенденції та перспективи. економіка та суспільство. № 59. 2024.

URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3409> (дата звернення 16.04.2025 р.).

6. Пономаренко В. Інноваційний розвиток діяльності суб'єктів господарювання в умовах воєнного та повоєнного стану: теорія, практика, аналітика. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2024. 429 с. URL : <https://surl.lu/vtulmx> (дата звернення 12.04.2025 р.).

7. Самодай В., Машина Ю., Колесник Н. Інновації в діяльності суб'єктів господарювання в здійсненні зовнішньоекономічних операцій. економіка та суспільство. № 71. 2025. URL : <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/5454/5396/> (дата звернення 12.04.2025 р.).

8. Сімків Л. Управління інноваційною активністю промислового підприємства. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво, 2024 р., № 4 (134). URL : http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2024/4_2024/12.pdf (дата звернення 02.04.2025 р.).

9. Чаплінський В. Інноваційна активність в Україні, тенденції та перспективи розвитку. URL : http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2020/102.pdf (дата звернення 14.04.2025 р.).

References:

1. Vlasiuk N. Orhanizatsiia innovatsiinoi diialnosti pidpriumstv v umovakh voiennoho stanu [Organization of innovation activities of enterprises under martial law]. URL: <http://journals-lute.lviv.ua/index.php/visnyk-econom/article/view/1684> (data zvernennia: 02.04.2025).

2. Hrishchenko A. Sut' i osnovni poniattia innovatsiinoho rozvytku pidpriumstva: teoretychnyi aspekt [The essence and key concepts of enterprise innovation development: theoretical aspect]. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/investplan/article/download/4792/4834/10966> (data zvernennia: 02.04.2025).

3. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. Kil'kist' innovatsiino aktyvnykh pidpriumstv za vydamy ekonomichnoi diial'nosti [Number of innovation-active enterprises by types of economic activity]. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (data zvernennia: 02.04.2025).

4. Mykhailyk O., Birak Ye. Investytsiino-innovatsiina diialnist pidpriumstv v umovakh voiennoho stanu [Investment and innovation activities of enterprises under martial law]. Ekonomika ta suspilstvo, (58), 2023. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-58-86> (data zvernennia: 02.04.2025).

5. Perminova S. Innovatsiina diial'nist' v Ukraini v period voiennoi ahresii: tendentsii ta perspektyvy [Innovation activity in Ukraine during the war aggression: trends and prospects]. Ekonomika ta suspilstvo, № 59, 2024. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3409> (data zvernennia: 16.04.2025 р.).

16.04.2025).

6. Ponomarenko V. Innovatsiinyi rozvytok diialnosti sub'iektiv hospodariuvannia v umovakh voiennoho ta povojennoho stanu: teoriia, praktyka, antylytyka [Innovative development of business entities under martial law and post-war conditions: theory, practice, analytics]. Kharkiv: KhNEU im. S. Kuznetsia, 2024. 429 s. URL: <https://surl.lu/vtulmx> (data zvernienia: 12.04.2025).

7. Samodai V., Mashyna Yu., Kolesnyk N. Innovatsii v diialnosti sub'iektiv hospodariuvannia v zdiisnenni zovnishnoekonomichnykh operatsii [Innovations in the activities of business entities in conducting foreign economic operations]. Ekonomika ta suspilstvo, № 71, 2025. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/download/5454/5396/> (data zvernienia: 12.04.2025).

8. Simkiv L. Upravlinnia innovatsiinoiu aktyvnistiu promysloвого pidpriemstva [Management of industrial enterprise innovation activity]. Derzhava ta rehiony. Seriia: Ekonomika ta pidpriemnytstvo, 2024, № 4 (134). URL: http://www.econom.stateandregions.zp.ua/journal/2024/4_2024/12.pdf (data zvernienia: 02.04.2025).

9. Chaplynskyi V. Innovatsiina aktyvnist v Ukraini, tendentsii ta perspektyvy rozvytku [Innovation activity in Ukraine: trends and development prospects]. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2020/102.pdf (data zvernienia: 14.04.2025).

Oksana Bolshaia,

PhD in Economics, Associate Professor

Poltava National Pedagogical University named after V. G. Korolenko, Poltava,
Ukraine

Natalia Kononets,

Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Poltava National Pedagogical University named after V. G. Korolenko, Poltava,
Ukraine

Iryna Babenko,

PhD in Pedagogical Sciences, Associate Professor

Poltava National Pedagogical University named after V. G. Korolenko, Poltava,
Ukraine

Inna Ishchenko,

PhD in Economics, assistant

Poltava National Pedagogical University named after V. G. Korolenko, Poltava,
Ukraine

INNOVATIVE ACTIVITY OF ECONOMIC ENTITIES IN UKRAINE

© ГО «Школа адаптивного управління соціально-педагогічними системами»

© Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

© Большая О., Кононець Н., Бабенко І., Іщенко І.

Abstract: The article examines the innovative activity of economic entities in Ukraine as a priority direction for ensuring economic growth, increasing competitiveness and adaptation to the challenges of the global market. The dynamics of the development of innovative activity of enterprises of the economy of Ukraine are analyzed, the level of innovative renewal of production and the nature of the technological and organizational innovations implemented is determined. Entities need to solve certain problems related to the limited financial resources, stimulating state policy, insufficient development of infrastructure of supporting innovation and cooperation between business and science. The level of digitalization, integration into international innovation networks and development of cluster associations on improving the innovation potential of enterprises has an important influence for the development of innovative activity of economic entities. It is emphasized on the need to form an effective system of technology transfer and commercialization of research results.

Innovation is considered not only as a result of scientific and technical activity, but also as a process and a complex phenomenon that covers all stages of creation and implementation of innovations. The study analyzed the statistics of the State Statistics Service of Ukraine for periods 2018-2020 and 2020-2022. It is established that the share of innovatively active enterprises in Ukraine increased by 13.4%, despite the total decrease in the number of enterprises. In this case, there is a decrease in the number of enterprises that introduce new or advanced products, which indicates increased market caution. However, there is an increase in the number of marketing and process innovation. This indicates the focus of economic entities on optimizing internal processes and finding new ways to strengthen market positions.

Innovation activity requires a holistic approach, which provides for agreed actions of the state, business, scientific and educational institutions and civil society. Perspective directions of improvement of state policy in the field of innovation, in particular through the development of national innovative ecosystem, stimulation of investment in high-tech sectors and improvement of legislative regulation, are identified. It is established that innovative activity should be an integrated component of sustainable enterprise development strategies and focused on achieving long-term results. The importance of human capital development, in particular by supporting education, science, training of personnel and development of entrepreneurial skills, is emphasized. The article proposes a set of scientifically sound recommendations for improving the efficiency of innovative activity of economic entities, taking into account modern challenges and opportunities. The presented results can be used to form strategic directions of innovative development both at the level of individual enterprises and in the scale of state economic policy. Research materials are practical for heads of enterprises, economists, innovative managers, as well as for representatives of public authorities interested in building an innovative economy.

Key words: innovative activity, economic entities, innovation, economic development, innovative policy, innovative infrastructure.